

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5CdoPr/11/2025
Identifikačné číslo spisu: 6923202921
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:6923202921.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore v žalobcu: T. L., nar. XX. XX. XXXX, C., Y. XXXX/X, zastúpeného Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom, Revúca, Železničná 257/19, proti žalovanému: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 4.623,40 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota, pracovisko Revúca pod sp. zn. 3C/17/2023, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. apríla 2025 sp. zn. 11Co/55/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. apríla 2025 sp. zn. 11Co/55/2024, v časti priznanej sumy 4.491,40 eur a tretí výrok, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 3C/17/2023 zo dňa 20. marca 2024 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.500 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,50 % ročne zo sumy 1.500 eur od 30. 09. 2023 do zaplatenia v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.). O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že „žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % zo súdom priznanej sumy v lehote 15 dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým bude rozhodnuté o výške trov žalobcu“ (výrok III.).

1.1. Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku odcitoval čl. 7 ods. 2 druhá a tretia veta Ústavy Slovenskej republiky, ďalej § 3, § 13, § 19 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), čl. 1 ods. 2 písm. a), čl. 3, čl. 2 ods. 1, 2 a 9, čl. 6 písm. b), čl. 16 písm. b). čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 3 písm. c) smernice, ďalej § 12 ods. 1 až 6, § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2, § 92 ods. 1, § 161 ods. 1 a ods. 4 písm. a), ods. 5, ods. 10, ods. 13 a § 103 ods. 5 zákona č. 315/2001 o hasičskom a záchrannom zbore a uviedol, že žalobca sa v konaní domáhal náhrady nemajetkovej ujmy voči štátu, ktorá mu vznikla porušením práva Európskej únie z dôvodu nesprávneho, resp. neúplného transponovania Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času do zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore tak, aby v súlade so smernicou bol určený maximálny týždenný

pracovný čas vrátane nadčasov. V dôsledku porušenia unijného práva zo strany žalovaného týkajúceho sa maximálneho týždenného pracovného času, ktorý neprekročí 48 hodín vrátane nadčasov, žalobcovi vznikla nemajetková ujma (škoda) voči štátu. V danej veci sa jedná o súkromnoprávny spor podľa § 3 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Spor o náhradu škody spôsobenú jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory, čo vyplýva aj z judikatúry Súdneho dvora, ktorý judikoval, že vnútroštátnemu súdu prináleží, aby v rámci vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa zodpovednosti zabezpečil právo pracovníkov na náhradu škody, ktorá im bola spôsobená neprebratím smernice. Členský štát je povinný nahradiť škody spôsobené jednotlivcom neprebratím smernice (rozsudok Súdneho dvora EÚ C-6/90 a C-9/90 vo veci Francovich). Spor teda patrí do právomoci súdu a súd je oprávnený a povinný spor prejednať a vo veci rozhodnúť. Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku ďalej uviedol, že za nedôvodnú považoval námietku žalovaného o miestnej nepríslušnosti okresného súdu. Konštatoval, že žalobca sa v konaní domáha náhrady škody z titulu porušenia práva Európskej únie, pričom miestne príslušným súdom v konaní o náhradu škody je súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody. Miestom, kde nastala skutočnosť zakladajúca právo na náhradu škody, je miesto výkonu práce žalobcu, ktoré je Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru Revúcej, hasičská stanica, ktorá je v obvode Okresného súdu Rimavská Sobota.

1.2. Vo vzťahu k námietke žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie, okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že fyzická osoba sa môže domáhať svojho práva na náhradu škody priamo voči členskému štátu, t. j. voči Slovenskej republike, v mene ktorej koná ústredný orgán štátnej správy - Ministerstvo vnútra SR, do ktorého pôsobnosti patrí hasičský a záchranný zbor. Uvedené vyplýva z judikatúry Súdneho dvora EÚ, ktorý judikoval, že členský štát je povinný nahradiť škody spôsobené jednotlivcom neprebratím smernice (rozsudok SD EÚ C-6/90 a C-9/90). Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je majetkovým právom, ktoré sa premlčuje uplynutím všeobecnej 3-ročnej premlčacej lehoty a plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz, teda kedy došlo k neoprávnenému zásahu do práv poškodeného. Bez vplyvu na premlčanie nároku a jeho výšky je zmena žaloby žalobcu, ktorú súd pripustil na pojednávaní konanom dňa 21. 02. 2024 a ktorej zmena sa týkala len výšky úrokov z omeškania, ktorá sa zmenila zo zákona. Žaloba bola na súde podaná 08. 08. 2023. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za obdobie od 01. júla 2020, vzhľadom na úspešne vznesenú námietku premlčania žalovaným, je nárok za obdobie od 01. 07. 2020 do 07. 08. 2020 premlčaný. Žalobcovi možno priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy len za obdobie od 08. 08. 2020. Splatnosť mzdy nemá vplyv na premlčanie nároku žalobcu. Z výpisu dochádzky vyplýva, že žalobca v období od 15. 07. do 21. 07. 2020 odpracoval nad rámec 48 hodinového týždenného pracovného času 24 hodín. Vzhľadom na úspešne vznesenú námietku premlčania, súd na prekročenie maximálneho priemerného 48 hodinového týždenného pracovného času v tomto období neprihliadol. Ujma za toto obdobie je však vo vzťahu k celkovému uplatnenému nároku nepatrná, preto aj vznesenie námietky premlčania žalovaným je dôvodné, ale nemá zásadný vplyv na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku ďalej uviedol, že žalobca sa domáha náhrady škody voči štátu z titulu porušenia práva Európskej únie v dôsledku nesprávnej, resp. neúplnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z. z., pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava aj jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti.

1.3. Súd následne vypočítal, že hodnota 567 hodín, ktorá je nad rámec 48 hodín maximálneho týždenného pracovného času predstavuje v rámci jedného mesiaca 15,75 hodín a v rámci jedného roka to je cca 8 dní. S prihliadnutím na výpočet žalobcu to je cca 9 dní. Žalobca si uplatnil výšku nemajetkovej ujmy vo výške 4.623,40 eur. Takúto výšku náhrady nemajetkovej ujmy súd nepovažoval za primeranú, vzhľadom na závažnosť zásahu do osobnostnej sféry žalobcu. Právny poriadok Slovenskej republiky nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody voči štátu spôsobenú mu porušením práva Únie. Vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma spôsobená žalovanému najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu, preto súd posudzoval zistený skutkový stav podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka, keďže tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie. Podľa názoru súdu nemožno

mechanicky dopisovať veličiny ako počet hodín služobnej pohotovosti, hodinová odmena zvýšená o 15 % a 30 % ako sa priznáva za výkon nariadenej pohotovosti a vypočítať náhradu nemajetkovej ujmy bez prihliadnutia na to, ako sa tento zásah prejavil v osobnostnej sfére žalobcu. Podľa názoru súdu, ak by tomu tak bolo, súd by sa obmedzil len na zisťovanie hodnôt ako počet odpracovaných hodín žalobcu, počet hodín služobnej pohotovosti, ktoré žalobca odpracoval a vypočítal by ujmu žalobcu v jeho osobnostnej sfére bez zisťovania, ako sa tento zásah skutočne prejavil v jeho osobnostnej sfére. Takýto spôsob výpočtu by sa podľa názoru súdu blížil skôr k výpočtu mzdového nároku, ktorý však nie je predmetom tohto konania. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy súd prihliadol na závažnosť vzniknutej ujmy v osobnostnej sfére žalobcu a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, pričom prihliadol na individuálnosť a jedinečnosť prípadu u každého jednotlivca (žalobcu) osobitne. Žalobca uviedol, že tento zásah v jeho osobnostnej sfére sa prejavil v jeho rodinnom živote, keď si naplánoval dovolenku s rodinou a nemohol sa jej zúčastniť z dôvodu školenia, alebo výcviku. Neuviedol, že by sa tento zásah do osobnostných práv žalobcu prejavil vo forme negatívnych následkov, či už v rodinnej sfére, súkromnej, na zdraví. Z uvedeného dôvodu súd považoval z hľadiska závažnosti vzniknutej ujmy, intenzitu zásahu, jeho dopad do osobnostnej sféry, za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.500 eur, aj s prihliadnutím na to, že išlo o dlhodobý, opakovaný stav, kedy žalobca pracoval nad stanovený limit 48 hodinového týždenného pracovného času.

1.4. V závere odôvodnenia odvolaním napadnutého rozsudku okresný súd uviedol, že žalobcovi priznal z výšky náhrady nemajetkovej ujmy aj úroky z omeškania, a to vo výške 9,50 % ročne od 30. 09. 2023, kedy sa žalovaný dostal do omeškania. Konštatoval, že mu je známe rozhodnutie vo veci nepriznania úrokov z omeškania z výšky náhrady nemajetkovej ujmy, konkrétne rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/185/2011 zo dňa 14. 03. 2012. Uviedol, že podľa jeho názoru rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je deklaratórnym rozhodnutím, teda deklaruje existenciu určitého práva, ktoré vzniklo žalobcovi, a to v dôsledku zásahu do osobnostnej sféry žalobcu, to znamená, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi vzniklo v čase, kedy k porušeniu jeho práva došlo, nevzniká rozhodnutím súdu. Pokiaľ by právo na náhradu nemajetkovej ujmy vzniklo až právoplatným rozhodnutím súdu, nemožno hovoriť ani o premlčaní tohto nároku. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 9,50 % ročne, a to od 30. 09. 2023. V uvedenej súvislosti konštatoval, že žalovanému bola doručená žaloba 28. 09. 2023, vtedy sa žalovaný dozvedel o uplatnení náhrady nemajetkovej ujmy, v nasledujúci deň bol povinný plniť, 30. 09. 2023 sa s plnením peňažného dlhu dostal do omeškania a od tohto dátumu je povinný platiť úrok z omeškania vo výške o 5 percentuálnych bodov vyššej, než je základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Základná úroková sadzba ECB k prvému dňu omeškania bola 4,5 %, preto žalobcovi patria úroky z omeškania vo výške 9,50 % ročne od 30. 09. 2023 zo súdom priznanej sumy 1.500 eur do zaplatenia.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 24. apríla 2025 sp. zn. 11Co/55/2024 rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu vo výroku I., v časti uloženej povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 1.500 eur zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 4.491,40 eur, do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku; v prevyšujúcej časti žalobou uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, žalobu zamietol. (I. výrok) Vo výroku I., v časti uloženej povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 9,50 % ročne zo sumy 1.500 eur od 30. 09. 2023 do zaplatenia, rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. (II. výrok) Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy, do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške. (III. výrok)

2.1. V odôvodnení poukázal na čl. 7, veta druhá a tretia, čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, § 3 CSP, § 85 ods. 1 a ods. 2 veta prvá, § 86 ods. 1 a ods. 2, § 91 ods. 1 a ods. 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h), § 103 ods. 5, § 122 ods. 1 a ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchranom zbere, čl. 1 bod 2, čl. 1 bod, čl. 2 ods. 1, čl. 6 písm. b), čl. 16 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES, § 11, § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, čl. 24 Všeobecnej Deklarácie ľudských práv. Po prejednaní odvolaní žalobcu a žalovaného z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov dospel odvolací súd k záveru, že a) odvolanie žalovaného je opodstatnené pokiaľ ide o súdom prvej inštancie žalobcovi priznaný úrok z omeškania a že b) odvolanie žalobcu je opodstatnené

pokiaľ ide o výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Skonštatoval, že v konaní nebolo sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru s miestom výkonu štátnej služby na Okresnom riaditeľstve Hasičského a záchranného zboru v Revúcej. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy odôvodnil žalobca dlhodobým porušovaním jeho práv garantovaných normami úijného práva; k tomuto malo dochádzať v súvislosti s prekračovaním maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES. Žalobca svoj procesný útok založil na argumentácii o nesprávnej transpozícii čl. 2 ods. 1 a čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z. Na podporu svojich tvrdení o porušovaní čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES, a teda o pravidelnom prekračovaní maximálneho týždenného pracovného času presahujúceho 48 hodín, žalobca predložil súdu prvej inštancie listinné dôkazy - výplatné pásky za mesiace 07/2020 až 06/2023. Súd prvej inštancie posúdil nárok žalobcu podľa ustanovení Smernice č. 2003/88/ES, zákona č. 315/2001 Z. z. a Občianskeho zákonníka. V odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku zároveň správne venoval pozornosť výkladu pojmov „pracovný čas“ či „čas odpočinku“; tieto vyplývajú jednak zo Smernice č. 2003/88/ES, ako aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, na ktorú súd prvej inštancie v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku poukázal a súčasne závery z nej vyplývajúce pri rozhodovaní o uplatnenom nároku správne aplikoval.

2.2. Odvolací súd, reagujúc na námietku žalovaného o nedostatku právomoci súdu prvej inštancie na prejednanie a rozhodnutie tohto sporu, poukázal na ustanovenie § 3 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávny spor; iný orgán oprávnený rozhodovať o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu pre porušenie práva Únie v Slovenskej republike neexistuje. Skutočnosť, že žalovaným v tomto spore je štát je bez právneho významu. Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť aj štát. Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie zároveň vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie medzi jednotlivcom a štátom rozhodujú príslušné vnútroštátne súdy (pozri napr. C-429/09). Z právnej teórie a z rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie (napr. C-456/98) zároveň vyplýva, že ak v konaní pred všeobecným súdom Slovenskej republiky vyplynie potreba aplikácie smernice, vnútroštátny súd sa nemôže vyhnúť porovnaniu ustanovení smernice s ustanoveniami právneho predpisu, do ktorého bola smernica transponovaná. Zároveň sa súd nemá uspokojiť len s uvedením tej - ktorej smernice v prílohe slovenského transpozičného predpisu a tým považovať smernicu za správne prebratú; súd by mal venovať pozornosť aj porovnaniu znenia smernice s vnútroštátnou právnou úpravou. Súd prvej inštancie tak bol nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k porušeniu práva Únie pri preberaní Smernice č. 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., ktorý tvorí súčasť právneho poriadku Slovenskej republiky, a teda súd prvej inštancie bol oprávnený a povinný skúmať, či jednotlivé ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. zodpovedajú cieľom čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES; bez posúdenia tejto otázky by nebolo možné prejednávaný spor rozhodnúť. Súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že cieľ sledovaný čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES nebol v zákone č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý. Predmetný článok Smernice ustanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov nesmie prekročiť 48 hodín. Pracovným časom je v zmysle čl. 2 ods. 1 Smernice akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a/alebo praxou; čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom (čl. 2 ods. 2). Podľa ustanovenia § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. je služobným časom príslušníka Hasičského a záchranného zboru časový úsek, v ktorom tento vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu; služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru je 40 hodín týždenne (§ 85 ods. 2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z. z.); služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru môže byť rozvrhnutý nerovnomerne; nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov Hasičského a záchranného zboru je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov; pri nerovnomernom rozvrhnutí služobného času nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín; celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni (§ 86 ods. 1, 2 zákona č. 315/2001 Z. z.). V zmysle ustanovenia § 92 ods. 1 citovaného zákona určuje služobný úrad príslušníkovi Hasičského a záchranného zboru služobnú pohotovosť v

štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

2.3. Z ustanovení § 85 ods. 1, ods. 2, § 86 ods. 1, ods. 2 a § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., vyplýva, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby v rámci určenej služobnej pohotovosti; služobná pohotovosť sa však do služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru nezapočítava, a to napriek tomu, že nejde o čas odpočinku predpokladaný Smernicou. Vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z. z. umožňuje zamestnávateľovi žalobcu nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť žalobcovi pracovný čas tak, že ten presiahne maximálnu hranicu týždenného pracovného času stanovenú v čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak v rozpore so Smernicou č. 2003/88/ES vyčleňuje zo služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru čas určenej služobnej pohotovosti, hoci Smernica neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“. Odvolací súd považoval za relevantné upriamiť pozornosť aj na porovnanie znenia posudzovaných ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a po jej vstupe; dané ustanovenia boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z. z. už v znení účinnom od 01. 04. 2002; po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie došlo k zmene ustanovenia § 86 ods. 1, len čo sa týka nerovnomerného rozvrhnutia služobného času (z pôvodného obdobia celého roka došlo k zmene jeho rozvrhnutia na obdobie štyroch, resp. šiestich mesiacov) a výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods. 1) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2). V kontexte uvedeného mal odvolací súd za to, že žalovaný v rámci preberania smernice č. 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná pohotovosť je pracovným (služobným) časom pracovníka. V dôsledku tejto skutočnosti potom neobstojí tvrdenie žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie smernice č. 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou. Žalovaný v odvolaní poukázal na nevyhnutnosť rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že aj keď sa žalovaný na aplikáciu Smernice č. 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z. z. voči žalobcovi priamo nepodielá, je táto skutočnosť z hľadiska prejednávaneho sporu bez právneho významu. Predpoklady zodpovednosti za škodu vychádzajú z objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu. Smernica č. 2003/88/ES je adresovaná členským štátom (čl. 29); žalovaný ako členský štát Európskej únie, a teda adresát Smernice, bol povinný prijať opatrenia legislatívnej a faktickej povahy za účelom dosiahnutia Smernicou sledovaného cieľa, t. j. bol povinný zabezpečiť jednotlivcovi Smernicou priznané právo na bezpečnosť a ochranu zdravia pri organizácii pracovného času. Ak k nesprávnej aplikácii Smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky, je štát zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu Smernice. Nakoľko je Smernica č. 2003/88/ES určená štátu, ktorý zodpovedá za jej správnu transpozíciu, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice č. 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky je pasívne vecne legitimovaný ako žalovaný štát, za ktorý koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy. Na základe uvedeného sa potom žalovaný neopodstatnene v spore bráni nedostatkom pasívnej vecnej legitimácie.

2.4. Pokiaľ ide o odvoláciu argumentáciu žalovaného, že Smernica č. 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje, táto argumentácia je totožná s jeho procesnou obranou prezentovanou v konaní na súde prvej inštancie. Žalovaný namietol nemožnosť uplatňovania Smernice č. 2003/88/ES na žalobcu z dôvodu, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie Smernice č. 89/391/EHS, konkrétne pod jej čl. 2 ods. 2. Súd prvej inštancie sa s touto otázkou rozsiahlo a najmä správne v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku vysporiadal, preto odvolací súd už len na zdôraznenie správnosti poukázal na to, že takýto právny názor vyplýva z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, pričom vnútroštátny súd je povinný plne uplatňovať výklad práva Únie, ktorý Súdny dvor EÚ podal (rozsudok C-261/21 zo dňa 07. 07. 2022). Súdny dvor EÚ rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Rozhodol tiež, že Smernica č. 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti Hasičského a záchranného zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti

požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely Smernice č. 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný podľa vnútroštátnych právnych predpisov rôzne, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia Smernice č. 2003/88/ES (C-397/01 až C-403/01 vo veci Pfeiffer, body 52 a 55, C-429/09 vo veci Fuss, body 27 až 30, C-518/15 vo veci Matzak).

2.5. Vzhľadom na uvedené bola nedôvodná odvolacia námietka žalovaného o tom, že Smernica č. 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru a bez právneho významu je aj skutočnosť, či príslušník Hasičského a záchranného zboru plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (C-429/09 vo veci Fuss, body 33 až 35 odôvodnenia). Členské štáty Európskej únie nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 vo veci Pfeiffer bod 99, C-429/09 vo veci Fuss, body 35 a 52). Súdny dvor EÚ tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 vo veci Pfeiffer, bod 95) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (C-437/05 vo veci Vorel, bod 27). Osobitne v prípade hasičov Súdny dvor Európskej únie ustálil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou č. 2003/88/ES (C-429/09 vo veci Fuss, C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg).

2.6. Nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES je preto skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada (§ 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.). Záver, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítať do jeho pracovného času vyplýva aj z aktuálnej judikatúry Súdneho dvora EÚ, podľa ktorej „ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka“ (pozri rozsudok C-214/20 zo dňa 11. 11. 2021, C-580/19 zo dňa 09. 03. 2021, C-107/19 zo dňa 09. 09. 2021 a C-344/19 zo dňa 09. 03. 2021). Vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaneho sporu sa uvedený záver plne vzťahoval aj na žalobcu. Zároveň bol nesprávny tiež názor žalovaného, že čl. 17 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby civilnej ochrany. Odvolací súd zdôraznil, že čl. 17 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES sa vzťahuje len na vrcholových riadiacich pracovníkov alebo na iné osoby s právomocou nezávislého rozhodovania (a), rodinných pracovníkov (b) alebo pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách (c). Na žalobcu ako pracovníka protipožiarnej ochrany sa vzťahuje čl. 17 ods. 3 písm.

b) bod iii) danej Smernice, ktorý odklon od čl. 6 neumožňuje.

2.7. Odvolací súd považoval za správny záver súdu prvej inštancie o splnení predpokladov zakladajúcich zodpovednosť žalovaného za škodu vzniknutú na strane žalobcu, nárok na náhradu ktorej si žalobca uplatnil voči žalovanému vo forme náhrady nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku správne konštatoval, že predpoklady vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, na ktorú judikatúru súd prvej inštancie v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku poukázal. V zmysle uvedenej judikatúry Súdneho dvora EÚ zodpovedá štát jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva Únie ak: (a) porušená norma práva Únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, (b) porušenie práva Únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom škody na strane jednotlivca existuje príčinná súvislosť, pričom o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Odvolací súd sa s takýmto záverom súdu prvej inštancie stotožnil, pretože článok 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Uvedený článok Smernice č. 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako bolo vyššie uvedené, ustanovenie článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín. Porušenie článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES je zároveň vo vzťahu k žalobcovi dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Európskej únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou ESD (napr. C-429/09).

2.8. V príčinnej súvislosti s porušením práva Európskej únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu ku vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia Smernice č. 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) došlo aj v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože žalobca musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle Smernice č. 2003/88/ES a na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom a záľubám. Relevantnou nebola ani námietka žalovaného týkajúca sa nerovnomerného rozvrhnutia služobného času u hasičov v referenčnom období; v tejto súvislosti poukázal odvolací súd na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 11. 04. 2019 C-254/18 vo veci Syndicat des cadres de la sécurité intérieure, v zmysle ktorého má byť priemerný maximálny týždenný pracovný čas 48 hodín rešpektovaný počas každého obdobia šiestich mesiacov zapadajúceho do rámca po sebe nasledujúcich pevných referenčných období. Žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplata náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 4.623,40 eur. Zo súdom prvej inštancie vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v žalovanom období odpracoval 1.762,52 hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu v rozpore s čl. 2 smernice č. 2003/88/ES neboli započítané do fondu pracovaného (služobného) času. Zásah do osobnosti žalobcu spôsobený tým, že v období od júla 2020 do júna 2023 pracoval v priemere viac ako 48 týždenne bol preukázaný a za tento zásah do práv žalobcu na súkromný a rodinný život, ako aj zásah do práva na ochranu jeho zdravia patrí žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. V kontexte uvedeného okresný súd správne na posúdenie žalobou uplatneného nároku aplikoval § 11 v spojení s § 13 Občianskeho zákonníka, týkajúce sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv. Len samotné konštatovanie porušenia práva Únie by vzhľadom na závažnosť porušenia práva Únie nebolo dostatočným zadosťučinením; dostatočným zadosťučinením sa javí byť práve odškodnenie v podobe peňažnej náhrady takto vzniknutej ujmy, čo v konečnom dôsledku správne konštatoval aj súd prvej inštancie v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku. Zároveň netreba opomínať, že právo Európskej únie uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemajetkovej ujmy (čl. 82 Nariadenia Európskej únie č. 2016/679).

2.9. Vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že rozhodovacia prax

Krajského súdu v Banskej Bystrici je taká, že priznávaná suma náhrad nemajetkových ujem za rovnaké porušenie práva EÚ a s tým spojené zásahy do osobnostných práv žalobcov sa spravidla pohybuje vo vyšších sumách ako je žalobcovi súdom prvej inštancie priznaná suma 1.500 eur (viď napr. rozsudky Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/130/2023 sp. zn. 14Co/36/2022, sp. zn. 16Co/3/2023, sp. zn. sp. zn. 11Co/78/2023, sp. zn. 14Co/88/2023). V uvedenej súvislosti odvolací súd uviedol, že právny poriadok SR nemá výslovnú právnu úpravu týkajúcu sa práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva Únie, preto odvolací súd už v mnohých rozhodnutiach ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu (žalobcov) najbližšie k zásahu do osobnosti (analogia podľa §§ 11 až 13 Občianskeho zákonníka). V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na právne závery, ktoré vyplynuli z nálezů Ústavného súdu SR zo dňa 04. 01. 2007 sp. zn. III. ÚS 300/06, podľa ktorého „aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty, ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (napr. IV. ÚS 49/06)“. Na základe uvedených skutočností odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I., v časti uloženej povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 1.500 eur (a tým de facto aj vo výroku II.) podľa ust. § 388 CSP zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 4.491,40 eur, do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, pričom od žalobcom uplatnenej sumy náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 4.623,40 eur odpočítal sumu 132 eur zodpovedajúcu premlčanej časti uplatneného nároku (ku ktorej sume dospel tak, že sumu 4.623,40 eur vydělil počtom celých mesiacov, za ktoré si žalobca uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy, pričom sa nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že premlčanému nároku zodpovedá nárok za obdobie od 15. 07. do 21. 07. 2020, kedy žalobca odpracoval nad rámec 48-hodinového pracovného času 24 hodín, pretože v danom prípade nejde, tak ako je vyššie konštatované, o mzdový nárok, ale o náhradu nemajetkovej ujmy, kde výpočty žalobcu nie sú záväzné, ide len o určitý algoritmus - vodičko, od ktorého žalobca odvodil výšku uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy) konštatujúc, že aj keď je predmetom konania v prejednávanej spore náhrada škody od štátu za porušenie práva Európskej únie v dôsledku nesprávnej transpozície Smernice, keďže sa na výpočet náhrady škody analogicky aplikujú ustanovenia o náhrade nemajetkovej ujmy (§ 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka), v záujme jednotnosti právneho posúdenia aj na premlčanie uplatneného nároku je potrebné aplikovať všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu ako v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Na základe uvedeného neobstojí argumentácia žalobcu, že premlčanie uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za mesiac júl 2020 plynie až od splatnosti mzdy za tento mesiac, teda od 10. 08. 2020, kedy sa žalobca dozvedel, že mu nemajetkovú ujmu žalovaný v mzde nenahradil, pretože plynutie premlčacej doby nie je závislé od tejto subjektívnej vedomosti žalobcu. Navyše predmetom konania nie je mzdový nárok žalobcu, preto uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nemá žiadny súvis so mzdou žalobcu a jej splatnosťou. V nadväznosti na uvedené odvolací súd uviedol, že žalobca sa pri vynaložení náležitej starostlivosti mohol dozvedieť o prekročení priemerného týždenného pracovného času už v priebehu príslušného mesiaca, resp. najneskôr deň po uplynutí príslušného mesiaca, za ktorý požaduje náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko by sám mal vedieť, koľko hodín spolu v priebehu príslušného mesiaca odpracoval; na to nie je potrebná výplatná páska, resp. mzdový list. Vo vzťahu k samotnej výške uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy pre úplnosť odvolací súd uviedol, že pokiaľ žalovaný vo vzťahu k výške uplatnenej sumy náhrady nemajetkovej ujmy okrem iného v odvolaní namietal aj spôsob jej výpočtu žalobcom, tak je potrebné zdôrazniť, že súd určuje výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy voľnou úvahou s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu osobnostného práva žalobcu došlo, spôsob jej výpočtu zvolený žalobcom nie je preto pre jej určenie súdom rozhodujúci; podstatná je závažnosť takto vzniknutej ujmy konštatovaná predovšetkým rozhodovacou praxou Súdneho dvora EÚ.

2.10. Pokiaľ ide o žalobou uplatnený nárok na úroky z omeškania z peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že sa nestotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, uvedeným v odseku 55. odôvodnenia odvolaním napadnutého rozsudku, kde súd prvej inštancie uviedol, prečo podľa jeho názoru patrí žalobcovi z priznanej sumy náhrady nemajetkovej ujmy aj nárok na úroky z omeškania. Odvolací súd poukázal pritom na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR riešiacu otázku omeškania s plnením peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch priznania tejto náhrady z dôvodu

neoprávneného zásahu do práv na ochranu osobnosti, keďže peňažná náhrada nemajetkovej ujmy bola žalobcovi priznaná na základe analogickej aplikácie § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, preto je namieste analogicky aplikovať aj judikatúru NS SR riešiacu otázku omeškania s plnením peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. V uvedenej súvislosti poukázal odvolací súd na rozsudok NS SR sp. zn. 1Co/15/97 zo dňa 24. 06. 1998, uverejnený v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod R 45/2000, ktorého právna veta znie: „Povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty na plnenie sa dlžník dostáva do omeškania“. Rovnaký právny názor vyslovil NS SR aj v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/185/2011 zo dňa 14. 03. 2012, na ktoré poukázal vo vzťahu k úrokom z omeškania vo svojom odvolaní žalovaný. Pokiaľ žalobca vo vzťahu k tejto otázke poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 8Cdo/191/2020 zo dňa 27. 01. 2022, odvolací súd uviedol, že z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia NS SR (sp. zn. 8Cdo/191/2020 zo dňa 27. 01. 2022) jasne a zreteľne vyplýva, že predmetom uvedeného konania bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý zákon v ust. § 16 ods. 4 výslovne upravuje nárok na úrok z omeškania. V tomto konaní však súd prvej inštancie, tak ako bolo vyššie uvedené, na posúdenie žalobou uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy aplikoval ust. § 11 a ust. § 13 Občianskeho zákonníka, nie zákon č. 514/2003 Z. z., ktorý (resp. ktorého ustanovenia) na daný spor nedopadá. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v tej časti výroku I., v ktorej súd prvej inštancie priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 9,25 % zo sumy 1.500 eur od 03. 09. 2023 do zaplatenia podľa ust. § 388 CSP zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol.

2.11. O trovách konania (prvoinštančného a odvolacieho) rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a ust. § 262 ods. 2 CSP tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi z priznanej sumy náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti priznanej sumy 4.491,40 eur a tretiemu výroku, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval § 420 písm. f) CSP.

3.1. Namietal, že odvolací súd sa pri posudzovaní odvolaní žalobcu a žalovaného rozhodol aplikovať princíp podľa § 388 CSP, a teda zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, pretože vyhodnotil, že neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie a ani na jeho zrušenie. Neaplikoval a ani nemohol aplikovať ustanovenia § 390 CSP, keďže ani jedna z podmienok naplnená nebola. Avšak, odvolací súd opomenul vysvetliť svoj procesný postup, predovšetkým ak neuviedol dôvody prečo nevykonal, resp. nezopakoval dokazovanie. V súdnom konaní týkajúcom sa tohto dovolania žalovaného došlo k procesne totožnej situácii ako v prípade veci 1Cdo/72/2020 zo dňa 27. 04. 2022, teda že odvolací súd bez zopakovania dokazovania vydal rozsudok, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie s tým, že zaviazal žalovaného zaplatiť podstatne viac než tak urobil súd prvej inštancie, odvolací súd v žiadnej časti svojho rozsudku nevysvetlil tento svoj postup. S ohľadom na § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Žalovanému však nie je jasné, ako odvolací súd mohol dospieť k rozdielnemu skutkovému stavu, a teda zistiť rozsah nemajetkovej ujmy väčší než aký zistil súd prvej inštancie, ak nevykonal žiadne dokazovanie, žiadnym spôsobom ho nedoplnil, pritom bol viazaný skutkovým stavom, aký bol zistený pred súdom prvej inštancie. Žalovaný tak nemal právo vyjadriť sa k názoru odvolacieho súdu ohľadom rozsiahlej zmeny rozsudku súdu prvej inštancie, žalovaný nemal možnosť brániť sa proti tejto zmene a žalovanému tak bolo odopreté právo obhájiť svoje dôvody a prostriedky procesnej obrany. Odvolací súd tak opomenul prihliadnuť na § 383 CSP a aj týmto procesným postupom znemožnil žalovanému vykonávať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd sa nestotožnil s rozsahom nemajetkovej ujmy tak, ako to zistil súd prvej inštancie a teda mal za to, že existuje vyšší rozsah nemajetkovej ujmy u žalobcu než ako bol súdom prvej inštancie konštatovaný, tak nemožno hovoriť o vade nesprávneho právneho posúdenia, ak odvolací súd rozhodoval o skutkových otázkach. Je teda na mieste konštatovať, že ak odvolací súd zistí, že dovolanie je opodstatnené z dôvodov nedostatočného, neúplného alebo nesprávneho zistenia skutkového stavu veci, či nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania a zároveň nezistí existenciu dôvodu na zrušenie rozsudku, prípadne už rozsudok zrušiť nemôže (§ 390), je jeho

povinnosťou zadovážiť si rovnocenný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. To znamená pre odvolací súd úlohu zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Odvolací súd vtedy postupuje podľa § 384.

3.2. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhol dovolaciemu súdu, aby rozhodnutie súdu odvolacieho zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení uviedol, že rozhodnutia súdov považuje za vecne právne správne, vzhľadom na ktorú skutočnosť navrhol dovolaciemu súdu, aby dovolanie v zmysle ustanovenia § 448 zamietol, prípadne ako neprípustné odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

9. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Ním tvrdená vada zmätočnosti sa mala prejavovať v nepredvídateľnosti napadnutého rozhodnutia, keď odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie bez zopakovania alebo alebo doplnenia dokazovania. Uviedol, že nie je jasné, ako odvolací súd mohol dospieť k rozdielnemu skutkovému stavu, a teda zistiť rozsah nemajetkovej ujmy väčší než aký zistil súd prvej inštancie, ak nevykonal žiadne dokazovanie, žiadnym spôsobom ho nedoplnil, pritom bol viazaný skutkovým stavom, aký bol zistený pred súdom prvej inštancie.

10. Judikatúra opakovane zdôrazňuje, že ak sa chce odvolací súd odchýliť od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie na základe dokazovania, musí tieto dôkazy vykonané predtým bezprostredne súdom prvej inštancie opakovať. Ak by tak neurobil, chýbali by mu náležité podklady na vyhodnotenie týchto dôkazov, založené napríklad na ich priamom vnímaní. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav

prejednávanej veci. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že ak odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov.

11. Aby sa teda odvolací súd mohol odchýliť od skutkových zistení, ktoré súd prvej inštancie čerpal z listinných dôkazov, z ktorých vychádzal prvoinštančný súd, musí dôkazy priamo vykonané súdom prvej inštancie opakovať, prípadne doplniť. Ak by sa odvolací súd odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchýliť od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov.

12. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že súd prvej inštancie pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy prihliadol to, že žalobca pracoval nad stanovený limit 48 hodinového týždenného pracovného času dlhšiu dobu a opakovane, čo sa v jeho osobnostnej sfére prejavilo v jeho rodinnom živote, keď si naplánoval dovolenku s rodinou a nemohol sa jej zúčastniť z dôvodu školenia, alebo výcviku. Pričom súd uviedol, že samotný žalobca neuviedol, že by sa tento zásah do osobnostných práv prejavil vo forme negatívnych následkov, či už v rodinnej sfére, súkromnej, na zdraví (bod 52). Naproti tomu odvolací súd svoje zmeňujúce rozhodnutie pokiaľ ide o výšku nemajetkovej ujmy založil iba na matematickom výpočte odpracovaných hodín nad maximálny týždenný pracovný čas (body 39-40).

12.1. Odvolací súd teda z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil odlišné skutkové závery ako súd prvej inštancie, a zároveň rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, bez toho, aby vo veci vykonal (zopakoval) v potrebnom rozsahu dokazovanie, t. j. odvolací súd vo veci nenariadil pojednávanie, nevykonal žiadne dokazovanie, teda nevykonal ani dokazovanie listinnými dôkazmi, a to výplatnými páskami žalobcu za sledované obdobie, na ktorých založil svoje zmeňujúce rozhodnutie. Odvolací súd mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Navyše, ktoré súd prvej inštancie tieto nepovažoval za rozhodujúce, pretože ten založil svoje rozhodnutie na inom skutkovom závere, teda na tom, ako sa uvedený zásah, teda prekročenie odpracovaných hodín nad maximálny limit prejavilo v jeho osobnostnej sfére.

13. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd postupoval v priamom rozpore so znením ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, a teda sa natolko odchýlil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako prvoinštančný súd bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania v odvolacom konaní, čím znemožnil žalovaným, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Záver o tom, ako sa uvedený zásah, teda prekročenie odpracovaných hodín nad maximálny limit prejavilo v osobnostnej sfére žalobcu je pre posúdenia výška nemajetkovej ujmy z hľadiska § 13 OZ rozhodujúci.

14. Dovolací súd mal preto za preukázané, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Dovolací súd poznamenáva, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

14.1. V súlade s § 393 ods. 3 CSP aj pre rozhodovanie odvolacieho súdu platí, že iba rozhodovanie v

súlade s ustálenou súdnou praxou je úplným naplnením požiadavky spravodlivého procesu a princípu právnej istoty, ktorý je vyjadrený v čl. 2 ods. 2 základných princípov. Princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 275/2018 z 25. júna 2019). V stručnosti, ak odvolací súd dospeje k záveru, že v prejednávanej veci nastala taká typická situácia, ktorá je rozhodovaná stabilne v rozhodnutiach súdov určitým spôsobom, má možnosť v odôvodnení rozsudku jednoducho odkázať na túto ustálenú rozhodovaciu prax. Existenciou ustálenej praxe môže argumentovať sporová strana, ale takáto prax má byť súdu známa aj z jeho rozhodovacej činnosti. V opačnom prípade, ak sa chce odvolací súd od ustálenej praxe odkloniť, zákon mu explicitne ukladá povinnosť dôkladne a presvedčivo vysvetliť tento odklon, prípadne kvalifikovane spochybníť, že v prípade stranou argumentovaného právneho názoru nejde o ustálenú prax, ale napríklad len o ojedinelý názor.

14.2. Odvolací súd napriek existencii rozdielnej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v riešení otázky prístupu k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy za rovnaké porušenie práva EÚ sa priklonil len k názorovému prúdu, ktorý vychádza iba z matematického výpočtu prekročenia odpracovaných hodín nad maximálny limit, vôbec sa nevysporiadal s rozhodnutiami (napr. KS Banská Bystrica sp. zn. 16Co/31/2024, 15Co/90/2024, 16Co/43/2024), ktoré výšku nemajetkovej ujmy odvodzujú od toho, ako sa uvedený zásah prejavil v osobnostnej sfére dotknutej osoby, z čoho vychádzal aj okresný súd.

15. Vzhľadom na uvedené, dovolanie žalovaného je za takejto situácie dôvodné, pretože konanie odvolacieho súdu bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil rozsudok krajského súdu v napadnutej časti a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

17. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd postupom podľa § 453 ods. 3 CSP.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.